

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Nutikas spetsialiseerumine ja MKMi ettevõtlusmeetmed 2014- 2020

Meelis Kitsing

09.06.2015

Mida nutikas spetsialiseerumine püüab lahendada?

- 1) Regiooni innovatsiooni ja majandussüsteemi on vaadatud isolatsioonis ning vähe on tähelepanu pööratud rahvusvahelisele ning piirkonna vahelisele perspektiivile.
- 2) Innovatsioonistrateegiad ei vasta riigi ja piirkonna majanduse ja tööstuse iseloomule. Avalik sektor investeerib liiga palju teadus- ja arendustegevustesse, mis ei ole seotud ettevõtlussektoriga.
- 3) Puudub arusaam ja analüüs riigi ning regiooni eelistest.
- 4) Kopeeritakse edukaid riike ja piirkondi ilma kohalikke olusid arvestamata.
- 5) Innovatsioonistrateegia elluviimisel domineerib nn võitjate valimise sündroom.
(European Commission 2012, 11).

Nutika spetsialiseerumise analüüsi lähteülesanne 2012

- Lähteülesande ja sellele eelnenud kvantitatiivsete analüüside puhul puudub nutika spetsialiseerumise kontseptsiooni lahtimõtestamine.
 - Kontseptuaalsema ja detailsema lähteülesandega oleks saanud vältida rõhuasetust T&A tegevustele ja potentsiaalile.
- Kvantitatiivse analüüsi puhul on ebaselge, kuidas mudel ja moodsikud on seotud nutika spetsialiseerumisega.
 - Puudub kontseptsiooni operatsionaliseerimine.
 - Ebaselge kuidas osad valdkonnad nn pikas nimekirjas on seotud kvantitatiivse analüüsiga.
 - Kategooria viga tervise tehnoloogiate liigitamisel.

Arengufondi nutika spetsialiseerumise raportid

- Nutika spetsialiseerumise kontseptsiooni piiratud lahtimõtestamine.
 - Detailsem kirjanduse ülevaade oleks andud tugevama aluse empiirilisele osale.
- Nutika spetsialiseerumise kontseptsiooni ülelihtsustatud operatsionaliseerimine.
 - Hinnang ettevõtluse ja teaduse potentsiaalile.
 - Kitsendab oluliselt tähendust, kuna ei pea olema teaduspõhine, vaid teadmiste põhine.
 - Jäänud välja muud olulised tegurid (tööjõud et al).
- Ebaselged metodoloogilised valikud.
 - Puuduvad põhjendused tehtud valikutele.
 - Intervjuude, fookusgruppide ja küsitluste läbiviimine ei ole raportites korrektselt dokumenteeritud.

Nutika spetsialiseerumise operatsionaliseerimine

- 1) Olulisus ja sidusus (*embeddedness*) kohalikus sotsiaalmajanduslikus kontekstis - valdkonna töötajate osakaalu koguhõivest ja valdkonna osakaalu lisandväärtuses
- 2) Seotus (*relatedness*) näitab valdkonna ettevõtete võimet teha innovatsiooni ning laieneda uutesse tegevusvaldkondadesse - lisandväärtus töötaja kohta, innovaatiliste ettevõtete arv ja erasektori T&A kulutused
- 3) Ühendatus (*connectivity*) teadmiste põhiste ettevõtete seotus teiste oluliste tegijatega omas piirkonnas ning väljaspool piirkonda – klastrite) olemasolu ja ekspordi osakaal.
- 4) Mitmekesisus - ettevõtete arv ja turu kontsentratsioon.

Kvantitatiivne analüüs 2015

Sektorid EMTAK klassifikaatori kahekohalise koodi põhjal.

Osalised või täielikud andmed kättesaadavad 73 sektori kohta Eesti majanduses. Sektorite analüüsis on kasutatud 12 erinevat indikaatorit, mis on kõik võrdse osakaaluga.

Sektorite reastamiseks kasutati kahte erinevat meetodit:

- 1) Sektorid pandi indikaatorite kaupa järjekorda alates parimast kuni kehvima tulemuseni vastava indikaatori kontekstis. Seejärel summeeriti kategooriate lõikes valdkonna olulisust, seotust, ühendatust ja mitmekesisust kirjeldavate indikaatorite kohad. Sektorid reastati eelnevalt arvutatud näitajate alusel, et näha mitmes koht on sektorite vastavatel kategooriatel teiste tegevusaladega võrreldes. Sektorite lõplik järjekord selgus, kui summeeriti iga sektori puhul nelja kategooria järjenumbrid ja sektorid seati uuesti järjekorda.
- 2) Arvestati sektorite puhul kaugust kõige paremast sektorist. Kõige parema tulemusega sektor sai 10 punkti ning kõige halvem 0 punkti ja kõik ülejäänud sektorid said punkte proportsionaalselt vastavalt sellele, kuhu paigutus nende tulemus parima ja halvima tulemuse vahel. Lõplik järjekord selgus kui reastati sektorid vastavalt punktisummale.

Selle tulemusel tekkis kaks loetelu 15 kõige sobivamast sektorist, nendest 10 sektorit kattusid.

Kvantitatiivse analüüsi indikaatorid

- 1) Valdonna olulisus: osakaal kogu tööhõives (%), osakaal kogu lisandväärtuses (%), osakaal kogu ekspordis (%).
- 2) Valdonna seotus: lisandväärtus töötaja kohta (eurodes), innovaatilised ettevõtted CIS põhjal (% ettevõtetest), valdkonna ettevõttesisesed T&A kulud (% kogu T&A kuludest).
- 3) Valdonna ühendatus: ekspordi intensiivsus (ekspordi osakaal kogu valdkonna müügikäibes %), FDI osakaal kogu FDI positsioonis (%), innovatsioonialane koostöö CIS põhjal (% ettevõtetest).
- 4) Valdonna mitmekesisus: ettevõtete arv sektoris, nelja suurema ettevõtte osakaal kogu käibes äriregistri andmete põhjal (%), ettevõtete innovatsioonialane koostöö Euroopas CIS põhjal (% tehnoloogilistest ettevõtetest ettevõtetest).

Kattuvus kahe meetodiga reastamisel	Kattuvus eelneva kvantitatiivse analüüsiga
Hulgikaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	JAH
Laondus ja veondust abistavad tegevusalad	JAH
Elektriseadmete tootmine	JAH
Programmeerimine, konsultatsioonid jms tegevused	JAH
Kinnisvaraalane tegevus	EI
Puidutöötlemine, puit- ja korktoodete, punutiste tootmine, v.a mööbel	JAH
Telekommunikatsioon	JAH
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	JAH
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	JAH
Toiduainete tootmine	EI

Valdkonnad

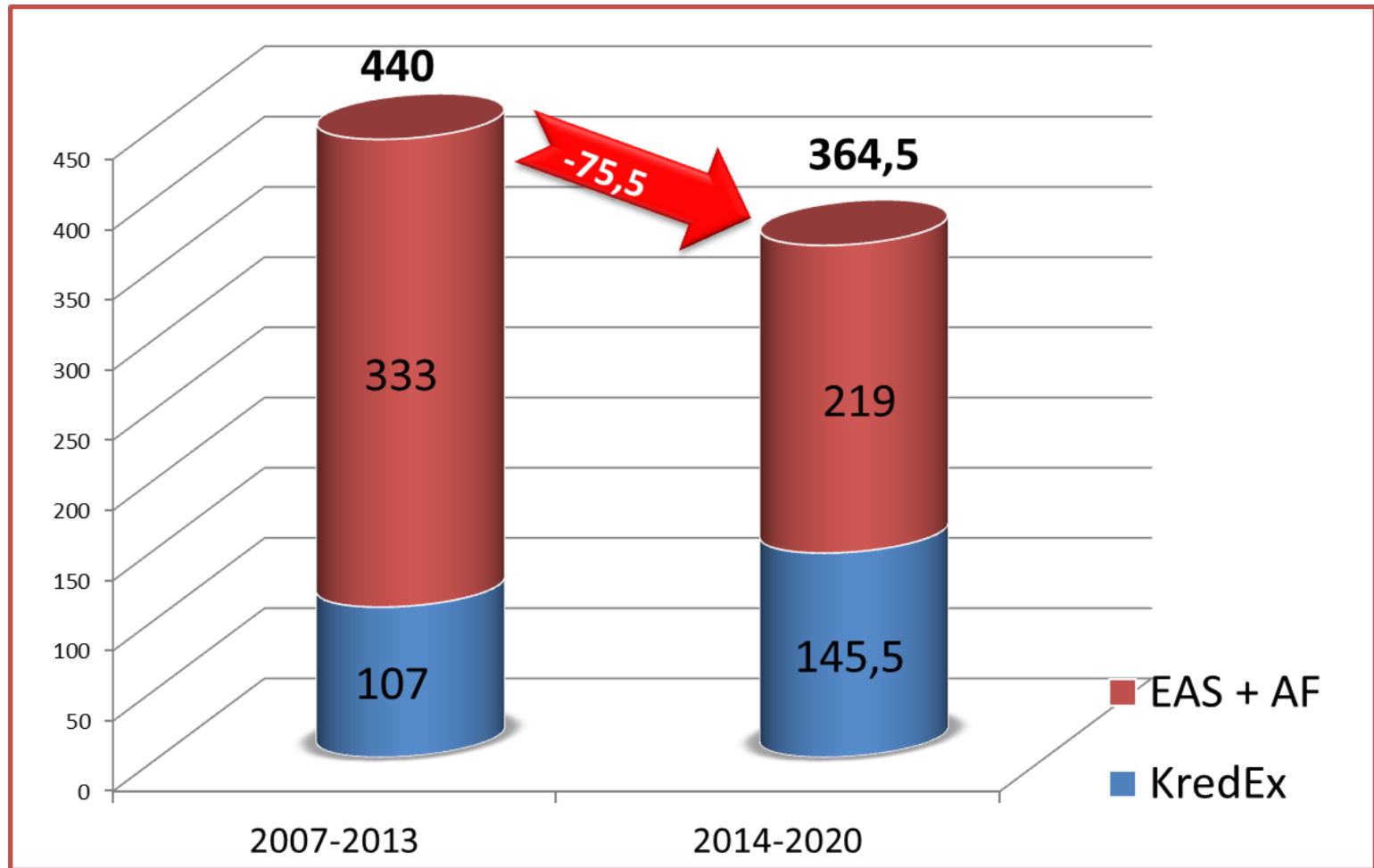
- 1) IKT: programmeerimine, konsultatsioonid jms tegevused + telekommunikatsioon + arvutite, elektroonika ja optikaseadmete tootmine.
- 2) Logistika: laondust ja veondust abistavad tegevusalad.
- 3) Puidu väärindamine: puidutöötlemine, puit-korktoodete ja punutiste tootmine.
- 4) Masinaehitus: elektriseadmete tootmine, mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine, mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine, metalltoodete tootmine.
- 5) Toiduainete tootmine.

Eesti ettevõtluse kasvustrateegias 2020 on ettenähtud kolm kasvualdkonda, milleks on a) IKT b) tervisetehnoloogiad ja –teenused ja c) ressursside efektiivsem kasutamine. Ettepanek panna valdkonnad 2), 3), 4) ja 5) ressursside efektiivse kasutamise alla.

Ettevõtlik avastusprotsess

- Mõistetakse kui ettevõtjate ja nende erialaliitude poolt antud sisendit kvantitatiivse analüüsi tulemusel selgunud valdkondade kasvupotentsiaali ja pudelikaelade tuvastamiseks.
 - Eriala liitudele saadeti kiri koos küsimustega.
 - Eriala liidud saatsid need küsimused laiali oma liikmetele ja kogusid sisendi.
- Seejärel tehti poolstruktureeritud intervjuud viie valdkonna esindajatega.
 - Kokku osales 18 ettevõtjat ja erialaliitude esindajat.
- Intervjuude põhjal on üheks keskseks teemaks koostöö:
 - avaliku sektoriga, et mõistetaks valdkonna vajadusi kasvupotentsiaali realiseerimisel.
 - haridus- ja teadusasutustega, et sektoritesse tuleks kvalifitseeritud tööjõud ning teadustöö oleks rohkem seotud ettevõtlusega.
 - ettevõtete enda vahel osades sektorites.

Struktuurifondide vahendite jaotus MKM ettevõtlusmeetmeteks, mln eurot

Põhimõtted 2014-2020

Vähendada tagastamatuid toetusi ja suurendada finantseerimisvõimalusi.

Vähendada individuaaltoetuste osa ja keskenduda rohkem koostöövõrgustike toetamisele.

Tugevdada võimekust abistada ettevõtet projekti ettevalmistusfaasis.

Tugevdada EASi võimekust aidata ettevõtetele koostada terviklikke arenguplaane ja aidata-nõustada nende elluviimisel.

2007-13 meetmed

2014-20 meetmed (mln euro)

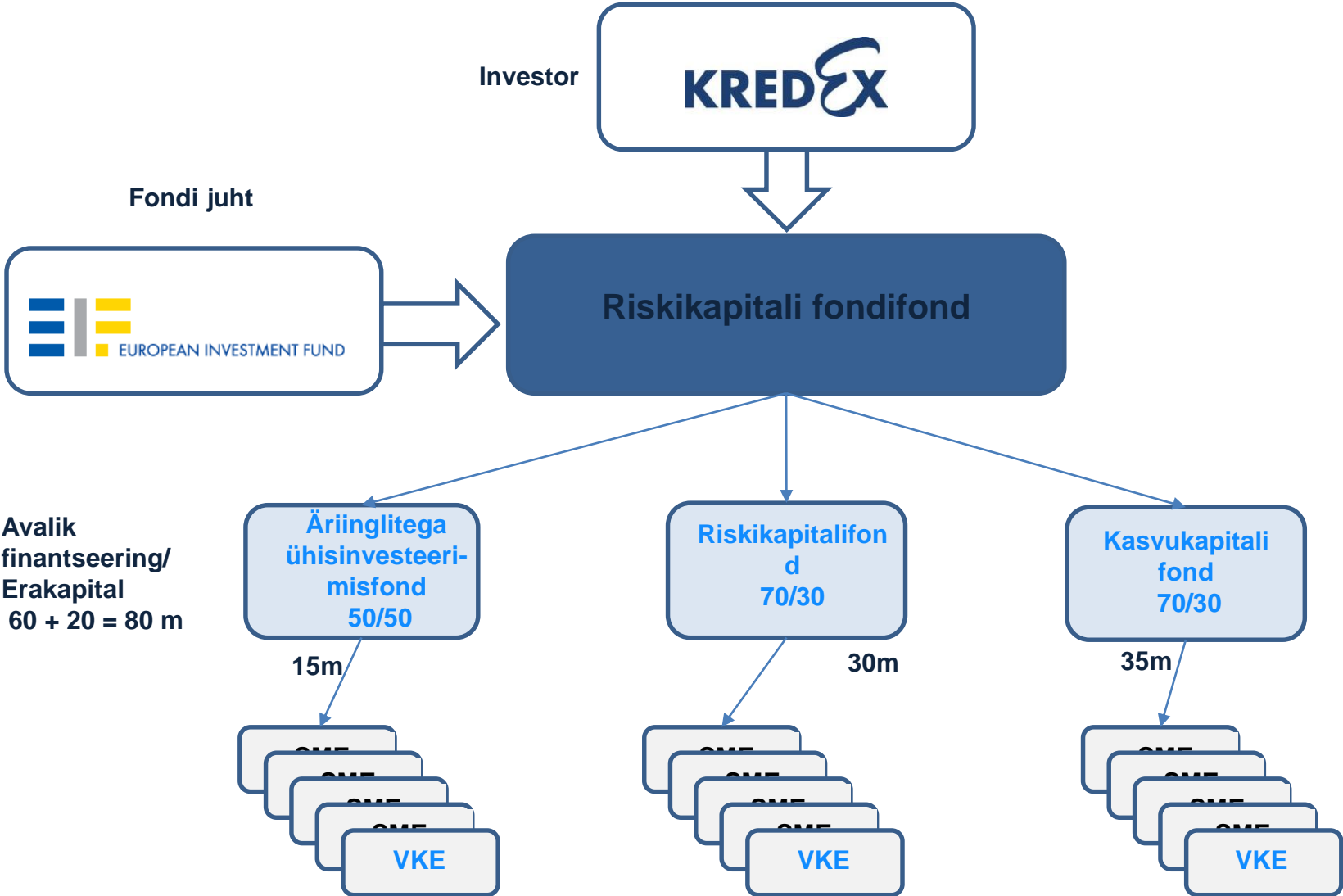
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvuprogramm Ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse arengu programmid Riiklike turundusürituste korraldamine	Ettevõtlusteadlikkuse programm	57,8
Ekspordi arendamise toetused Teadus- ja arendustegevuse programm Arendustöötajate kaasamise toetus	Ettevõtja arenguprogramm + osakud	5
Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringute kaasamine	Välisinvesteeringute kaasamine	21,5
Teadmiste- ja tehnoloogiaasiirde toetamine - SPINNO Katse- ja pooltööstuslike laborite arendamine Tehnoloogia arenduskeskuste (klaster) arendamine Klastrite arendamine Innovatsiooniosakud Kõrge potentsiaaliga innovaatiivsete ettevõtjate toetusprogramm „Start-up Eesti“ Ettevõtlusinkubatsiooni programm	Kasvualade arendamine (koostöömeetmed, inno-hanked, Start-up Eesti)	77
Ettevõtjate laenukapitali kättesaadavaks tegemise täiendav tugiprogramm Riiklik ekspordi krediidikindlustus Stardi- ja mikrolaenu käendusprogramm Allutatud laenu programm Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste programm	Kapitalile ligipääs (laenud, tagatised, garantiid, riskikapital)	14,5

Eelarve 2014-2020 (mln euro)	364,4
FINANTSINSTRUMENDID	145,5
<i>Krediidikindlustus</i>	<i>10</i>
<i>Riskikapital</i>	<i>60</i>
<i>Laenud ja tagatised</i>	<i>75,5</i>
KASVUALAD	77
<i>Koostööprogrammid (TAKid, klastriprogramm)</i>	<i>50</i>
<i>Innovatsiooni toetavad riigihanked</i>	<i>20</i>
<i>Start-up Eesti</i>	<i>7</i>
ETTEVÕTJA ARENGUPROGRAMM	85
<i>Diagnostika, tootearendus, ekspordiareendus</i>	
EKSPORT, TEADLIKKUS JA KESKKOND	56,9
<i>Eksporditeenused, ettevõtluskonkursid, koolitused, MAKid</i>	

Ajakava

FINANTSINSTRUMENDID	
<i>Krediidikindlustus</i>	2015 I kvartal
<i>Varajase faasi fondifondi loomine riskikapitali pakkumiseks</i>	Fondifond 2015 II kv, allfondid 2015 IV kv
<i>Laenud ja tagatised</i>	2015 I kvartal
KASVUALAD	
<i>Koostööprogrammid (TAK, klastrid)</i>	2015 III kv
<i>Nõudluspoole innovatsioonipoliitika</i>	2015 I pa
<i>Start-up Eesti, inkubaatorid</i>	Piloot avatud, põhiprojekt 2015 II kv
ETTEVÕTJA ARENGUPROGRAMM	
<i>Diagnostika, tootearendus, ekspordiarendus</i>	2015 II pa (piloot käivitunud)
EKSPORT, TEADLIKKUS, KESKKOND	
<i>Eksporditeenused, ettevõtluskonkursid, koolitused, MAK-id</i>	2015 I kv

Fondifond

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Aitäh!

Meelis Kitsing
meelis.kitsing@mkm.ee